

Amateurje tegen computer

Aansluitend op het artikel "Computerschaak heeft de toekomst" in het vorige nummer van "Schakend Nederland" is het voor de "grote massa" der schakende leden van de KNSB wellicht interessant te vernemen welke indrukken één van hen, een amateurje (ratinggetal omstreeks 1500...), opdeed bij diens kennismaking met zo'n modern wonder als de schaakcomputer.

Een mijner vrienden had zo'n apparaat cadeau gekregen, een Amerikaanse "Challenger" van 375 dollar. Uiterlijk bleek het een soort houten doos te zijn formaat 25 x 16 cm bij een hoogte van plm. 10 cm. Van de oppervlakte bestond ongeveer 15 x 15 cm uit de 64 velden van een schaakbord, 2 overige ruimten ernaast was ingenomen door een "venstertje" (waarin straks na aansluiting aan het lichtnet de wederzijdse zetten zouden oplichten) plus een paneeltje met indruktoetsen, o.a. genummerd A1, B2, C3, D4, E5, F6, G7 en H8. Op het bord werden de bijbehorende magnetische stukken geplaatst, in de beginstand.

Onze gastheer vertelde nog enkele details. Deze computer is geprogrammeerd voor tien(!) verschillende speelsterkten, begint na het starten vrijwel elke nieuwe partij met een andere openingszet, speelt - uiteraard het meest in de lagere speelklasse - niet steeds de sterkst denkbare zet maar **kan geen blunders maken!**

Telkens na een wederzijdse zet verschijnt de notatie daarvan in rood oplichtende letters/cijfers achter het "venstertje", op de welbekende wijze van de elektronische zakrekenmachientjes. De computer kondigt "Schaak" aan door het woord "check" met bovendien een rood lichtje. Geeft "hij" de partij op, dan deelt hij mee: "I lose" (Ik verlies). Helaas rocheert deze computer vrijwel niet, alléén slechts in gevallen waarin anders mat niet zou zijn te ontgaan; natuurlijk een handicap, maar daarvoor is het dan ook een bescheiden computer tegen een bescheiden prijs...

We gaan beginnen... Na indrukken van de starttoets toont de robot zijn eerste zet: e2 e4. Wij antwoorden c7 c5 en doen dat door achtereenvolgens de toetsen C3, G7, C3 en E5 in te drukken, waarna de rode letters feilloos verschijnen: c7 c5. Op het bord verplaatsen we de stukken overeenkomstig de gedane zetten. Wat gebeurt er verder? Het duurt even... de computer **DENKT!** Dan verschijnen de rode letters g1 f3; op het bord zetten we dus Pg1 f3 en via de toetsen antwoord-

den we g7 g6 waarna de pion g7 verplaatsen naar g6. Zo gaat het de partij door.

We vinden het opwindend. Vergissen ons en drukken een toets in waardoor een zet zou moeten worden gedaan die onmogelijk is (Lf8 f7...). Geen nood: onze geheimzinnige tegenstander maakt ons onmiddellijk attent op onze fout: inplaats van een zet verschijnen achter het venstertje rode streepjes... We kunnen een "herstel"-toets indrukken en daarna meteen, door de juiste toetsen te drukken, onze fout herstellen waarna het spel gewoon voortgang vindt...

Omdat we niet onmiddellijk door een blunder deze partij willen verliezen nemen we ruim bedenktijd. De computer heeft onbeperkt geduld, maar doordat diens brein alle mogelijke varianten elektronisch onderzoekt kan hij bliksemsnel antwoorden. Sekondenwerk, hoogstens een halve minuut en dit laatste als na de openingsfase blijkbaar de verdere strategie moet worden overdacht. Omdat we menen, dat het kunstbrein theoretisch beter geschoold zal zijn dan wij, zetten we de partij grillig op, ook in de hoop op korte termijn door een mooie combinatie te worden overrompeld. Maar geluk is met ons: na onze 23ste zet kan de computer slechts de éne zet Tal e1 doen als hij niet "wil" verliezen... Extra gespannen turen we naar het venstertje... het duurt even langer..., en ja! inderdaad verschijnt: al e1! **Feilloos is die éne zet gevonden; een WONDER!...**

Om kort te gaan: door herhaling van zetten slagen we erin remise te houden. Maar dat is de hoofdzaak niet. De vraag dringt zich op: tegen wie hebben we nu eigenlijk gespeeld? Tegen de persoon die dit instrument programmeerde? Betreft het hier dus zoiets als ingeblikt menselijk brein? Kan op deze wijze menselijke geestkracht worden geconserveerd? Voor onbepaalde termijn? Lekenvragen, intrigerende gedachten, met een ondergrond die iets ...lugubers heeft. En we begrijpen dat een vrouwelijke schaakster, die met ons dit experiment beleefde, afziet van haar aanvankelijke plan om na ons zich eveneens te meten met de computer... Quo vadis? Waar gaat dit heen? Wie de aanschafkosten ervoor over heeft kan aldus thuis onbeperkt spelen, heeft geen club meer nodig, geen schaakvrienden... "Computerschaak heeft de toekomst..."

T.E.

Computerschaak

Hiermede zou ik gaarne willen reageren op het artikel "Computerschaak heeft de Toekomst" in S.N. 4/79. De titel geeft reeds aan, dat de opmars van de computer op schaaqgebied met het nodige enthousiasme wordt begroet. Ik las reeds meerdere artikelen met dezelfde teneur.

Het heeft me verbaasd, dat tot nog toe nooit gewezen is op de grote gevaren, die het computerschaak op langere termijn voor het schaken kan inhouden. Hierbij ga ik uit van m.i. reële veronderstelling, dat het computerschaak over pakweg 10 jaar van zeer hoog niveau zal zijn, terwijl mini-computers prestaties zullen leveren, die ons nu nog ondenkbaar voorkomen. Deze ontwikkeling is onstuitbaar. Wat zijn nu de gevaren voor het schaken? Ik wijs op de volgende aspecten:

- 1 correspondentieschaak zal langzamerhand zinloos worden;
- 2 problemschaak zal ernstig worden aangetast, want met een mini-computer kan het moeilijkste probleem zeer vlug worden opgelost. Dit is reeds thans mogelijk. De prijs van de apparatuur is nu nog zo hoog, dat slechts enkelen zich dit kunnen permitteren;
- 3 bij het gewone schaken zal de computer in staat zijn belangrijke gegevens te produceren over bijvoorbeeld de openingstheorie. Spelers, die over de beste computer beschikken, zullen zodoende bij belangrijke toernooien of tweekampen met voordeel aan de start verschijnen. Ook bij afgebroken partijen zullen er voordelen zijn voor de speler, die over de beste computer kan beschikken.

Hoewel ik van harte hoop, dat mijn zienswijze te pessimistisch is, lijkt met het toch zinvol, dat we ons bijtijds de gevaren, die het computerschaak met zich mee kan brengen, onderkennen.

We moeten oppassen, dat we de tak, waarop we zitten niet zelf doorzagen.

J.C. van Gool, Enschede

Computerschaak (2)

Het is misschien interessant iets over mijn drie maanden oude ervaring met mijn Chess Challenger 10 te vertellen. Het is waar, dat de computer niet kan rocheren. De speler kan echter - indien hij van mening is, dat de computer dit zou moeten doen - hem hierbij helpen. En passant slaan kan de computer echter wel, echter moet de speler, als hij dit zelf wenst te doen, twee handelingen i.p.v. één verrichten. Ondanks deze tekortkomingen heeft de computer m.i. toch een grote educatieve waarde. Vele spelers, die geen beginner zijn maar routine missen door het ontbreken van een partner kunnen zo vaak als zij willen en er de tijd voor hebben, hun partijje schaken en via de diverse moeilijkheidsgraden geleidelijk hun spelpeil en routine verhogen.

Ikzelf b.v. verloor de eerste dagen voortdurend in class 1, doordat ik niet oplette. Dit verbeterde al gauw. In class 2 leerde ik simpele trucjes doorzien. Ik ben nu sinds kort "overgegaan" naar de vierde klas, waar ik, indien ik me continu concentreer, kan winnen (zowel met wit als met zwart), maar als ik even afgeleid ben, verlies ik. Met andere woorden: class 4 is op dit ogenblik precies mijn juiste trainingspartner.

Er moeten massa's schakers zijn, die aan één of twee oefenpartijtjes per week op de club niet genoeg hebben en het is juist deze categorie die naar mijn mening van een computer veel plezier kan beleven. Wel een groot gebrek van de huidige huiscomputer is de lange tijd (althans in class 5 en hoger) die hij voor zijn antwoorden nodig heeft. Dit zal wel een consequentie zijn van de relatief lage prijs (In de USA is de Ch.Ch.10 reeds voor \$ 199 te koop).

E.G. Dorgeloo, Norg

Schakend Nederland - Mei 1979

In de rubriek "Lezers schrijven" een reactie op het artikel van Prof. dr. H.J. van den Herik: "Computerschaak heeft de toekomst", en een reactie van iemand die zijn verhaal wil vertellen over zijn ervaringen met de Fidelity Chess Challenger 10. Hij heeft het o.a. over "class 4" (speelsterkte level CL 4) wat voor hem de juiste speelsterkte geeft om mee te kunnen trainen.